

ภาคีภิบาล: การพัฒนาเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความยั่งยืน Collaborative Governance: Developing Smart Cities of Local Administrative Organizations Towards Sustainability

ก้องกิดากร หทัยวิวัฒน์กุล¹
Kongkidakon Hathaiwiwatkul¹

Received: 01 November 2024; Revised: 30 December 2024; Accepted: 02 January 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง ภาคีภิบาล: การพัฒนาเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านภาคีภิบาล โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการ หนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสื่อออนไลน์ต่าง ๆ วิธีการศึกษาใช้การวิเคราะห์เอกสารจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ โดยเน้นการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดภาคีภิบาล เมืองอัจฉริยะ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลจากการวิจัยและการปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ขับเคลื่อนดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมและประสบความสำเร็จในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการสังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งที่มา

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาเมืองอัจฉริยะมีกระบวนการที่ซับซ้อนต้องใช้กลไกและเครื่องมือที่หลากหลาย โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น แม้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะพยายามนำแนวคิดนี้มาปรับใช้ในด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อม แต่ยังคงมีข้อจำกัดในด้านกฎระเบียบงบประมาณ และการจัดการที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้การพัฒนาเพียงลำพังเป็นไปได้ยาก ภาคีภิบาลจึงมีบทบาทสำคัญในการร่วมขับเคลื่อน โดยช่วยสนับสนุนทั้งการวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาเทคโนโลยี การจัดหาทรัพยากรและเงินทุน รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน การให้ข้อมูลและการสร้างความเข้าใจในประโยชน์ของเมืองอัจฉริยะยังช่วยสร้างความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมจากประชาชน สร้างรากฐานที่ยั่งยืนเพื่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะในอนาคต

คำสำคัญ: ภาคีภิบาล; เมืองอัจฉริยะ; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี; Suratthani Rajabhat University
Corresponding Author, E-mail: h.kongkidakon@gmail.com

Abstract

This academic article, Collaborative Governance: Developing Smart Cities of Local Administrative Organizations Towards Sustainability. aims to explore approaches for smart city development within local government organizations through partnership governance. The study gathers data from academic literature, books, textbooks, relevant research, and various online media sources. The research methodology employs documentary analysis from reliable sources, focusing on the concepts of partnership governance, smart cities, and local government organizations. The population and sample for the study include data from research and practices within local government organizations that have successfully driven and implemented smart city development in a tangible way. Content analysis and data synthesis were the primary tools for this study.

The findings reveal that developing a smart city is a complex process requiring a variety of mechanisms and tools, especially at the local level. Although local government organizations strive to incorporate this concept in terms of infrastructure and environmental aspects, limitations still exist in areas such as regulations, budgeting, and management, which require specialized expertise, making it difficult for these organizations to achieve this goal independently. Partnership governance, therefore, plays a crucial role in driving progress by supporting data analysis, technology development, resource and funding acquisition, and fostering collaboration between the public, private, and community sectors. Additionally, providing information and building public understanding of the benefits of smart cities help to establish trust and encourage public participation, laying a sustainable foundation for future smart city development.

Keywords: Collaborative Governance; Smart City; Sustainability

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน ความท้าทายของการจัดการเมืองที่เติบโตอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น ทำให้หลายประเทศทั่วโลกเริ่มหันมาพิจารณาแนวทางในการพัฒนาเมืองที่เน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นแกนหลัก เมืองอัจฉริยะ (Smart City) จึงกลายเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย โดยเมืองต่าง ๆ มักเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการลงทุนในทุนมนุษย์ (Human Capital) และทุนสังคม (Social Capital) รวมถึงการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของการสื่อสารและเทคโนโลยี

สมัยใหม่ ช่วยส่งเสริมการพัฒนาและรักษาสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน รวมทั้งปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างชาญฉลาด Caragliu, A. & Del Bo, C. & Nijkamp, P (2009) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเมืองอัจฉริยะไม่ได้ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่รวมถึงความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของสังคม โดยเฉพาะประชาชนผู้ได้รับผลประโยชน์สูงสุด การกระจายอำนาจ และการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมด้วย

นอกจากนี้ ภาคิภิบาล หรือ Collaborative Governance เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้การพัฒนาเมืองอัจฉริยะประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องทำงานร่วมกับหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในทุกมิติของการพัฒนา รวมถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับทิศทางการเติบโตของเมืองอัจฉริยะ นำไปสู่การสร้างภาคีที่เข้มแข็งและมีธรรมาภิบาล จะช่วยให้เกิดความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความยั่งยืนในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะอย่างแท้จริง

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านภาคิภิบาล โดยการวิเคราะห์บทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ในการผลักดันนโยบาย การบริหารจัดการทรัพยากร และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อสร้างเมืองอัจฉริยะที่ตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

เนื้อเรื่อง

แนวคิดเมืองอัจฉริยะ (Smart City)

แนวคิดการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ได้กลายเป็นที่สนใจในวงกว้างในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา เนื่องจากสภาพแวดล้อมในเมืองที่หนาแน่นและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการขยายตัวของเมือง ทั้งปัญหาการจราจร สภาพอากาศที่เลวร้าย ตลอดจนคุณภาพชีวิตของประชาชน การพัฒนาเมืองอัจฉริยะเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาเป็นเครื่องมือเพื่อจัดการและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเมือง ตอบสนองความต้องการของประชาชนในหลายมิติ รวมถึงด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ในบริบทของแนวคิดเมืองอัจฉริยะ นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ หรือหน่วยงานได้มีการนิยามและองค์ประกอบของเมืองอัจฉริยะโดยมุ่งเน้นถึงการใช้เทคโนโลยีที่ครอบคลุมทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบการจัดการข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลของเมืองเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมในด้านต่าง ๆ อาทิ

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (2561) ระบุว่าเมืองอัจฉริยะควรมีการออกแบบที่มีความเหมาะสม พร้อมส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคธุรกิจและประชาชน เพื่อสร้างเมืองที่น่าอยู่และทันสมัย ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุขอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาเมืองอัจฉริยะมี 7 ด้านหลัก ได้แก่ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ขนส่ง พลังงาน พลเมือง การดำรงชีวิต และการบริหารภาครัฐ

Myeong, S., Jung, Y., & Lee, E (2018) กล่าวว่า เมืองอัจฉริยะมักจะถูกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ที่มีความซับซ้อนและมีประสิทธิภาพสูง ทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างผู้คนและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงการเชื่อมต่อในระหว่างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ โดยมีการบูรณาการข้อมูลแบบเรียลไทม์เพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เมืองอัจฉริยะยังมีการเชื่อมต่อและบูรณาการกับอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างสรรค์บริการที่มีมูลค่าเพิ่มใหม่อย่างต่อเนื่อง โดยใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมเพื่อปรับปรุงและยกระดับคุณภาพของสังคมในทุกด้าน ครอบคลุมทั้งรูปแบบการทำงาน วิถีชีวิต วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจ

จากคำจำกัดความเกี่ยวกับเมืองอัจฉริยะสะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็งของแนวคิดเมืองอัจฉริยะในการแก้ปัญหาเชิงระบบด้วยเทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเมือง เช่น ระบบขนส่งอัจฉริยะช่วยลดการจราจร ระบบตรวจสอบคุณภาพอากาศช่วยลดมลพิษ และระบบบริหารจัดการขยะช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม การใช้ข้อมูลเป็นฐานในการตัดสินใจสู่การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และการบูรณาการข้อมูลในระดับเมืองช่วยเพิ่มความแม่นยำในการแก้ปัญหาและวางแผนพัฒนาเมือง อีกทั้ง สามารถเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตในการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ เช่น การกระตุ้นการลงทุนในเทคโนโลยี และยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผ่านบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ การพัฒนาเมืองอัจฉริยะไม่เพียงแค่มุ่งเน้นไปที่การสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทันสมัยเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการส่งเสริมความยั่งยืนในทุกมิติ เช่น การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและน่าอยู่สำหรับทุกคน โดยสอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) คือ SDG 3 สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี ส่งเสริมการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข, SDG 7 พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ การใช้พลังงานหมุนเวียนและการลดการใช้พลังงานที่ไม่มีความยั่งยืน, SDG 11 เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน การออกแบบเมืองที่ปลอดภัยมีประสิทธิภาพ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม, SDG 13 การดำเนินการเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาเมืองอัจฉริยะอาจมีข้อจำกัดหรือความท้าทาย อาทิเช่น ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงเทคโนโลยี การพัฒนาเมืองอัจฉริยะมักเน้นในเขตเมืองใหญ่ทำให้พื้นที่ชนบทหรือชุมชนที่ขาดแคลนทรัพยากรไม่ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากร อีกทั้ง การเน้นเทคโนโลยีมากกว่าความต้องการของคน แม้เทคโนโลยีจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ แต่การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนและพัฒนาทำให้บางโครงการไม่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริง นอกจากนี้ ส่งผลต่อความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูล การใช้ข้อมูลจำนวนมากในระบบเมืองอัจฉริยะอาจเสี่ยงต่อการละเมิดความเป็นส่วนตัวและการโจมตีทางไซเบอร์ถ้าหากไม่มีมาตรการป้องกันที่เพียงพอ และที่สำคัญคือ ความยั่งยืนและผลกระทบระยะยาว การพัฒนาเมืองอัจฉริยะยังขาดการ

วางแผนในเชิงยั่งยืน เช่น การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ หรือการใช้พลังงานในโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

กล่าวได้ว่า แนวคิดเมืองอัจฉริยะ คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเมืองในด้านต่าง ๆ และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน นำไปสู่การสร้างอนาคตที่ดีกว่า ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสร้างโอกาสใหม่ ๆ ในการพัฒนาชีวิตของคนในชุมชนเมืองให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดภาคีภิบาล

คำว่า ภาคี หมายถึง ผู้มีส่วนร่วม แนวร่วม หรือผู้ที่มีบทบาทในกิจการใดกิจการหนึ่ง โดยในบริบทนี้ ภาคี หมายถึงบุคคล กลุ่มคน องค์กร หรือภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมที่มีความสำคัญทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ รัฐได้เปิดโอกาสให้ภาคีเหล่านี้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการทำงานหรือบริหารจัดการกิจการสาธารณะอย่างทั่วถึงและรอบด้าน ในส่วนของคำว่า อภิบาล มีความหมายว่า การปกครอง หากพิจารณาความหมายของ ภาคีภิบาล อย่างตรงตัวจะสะท้อนถึงบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในกิจการปกครอง หรือแนวร่วมในกิจการของรัฐ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิด Collaborative Governance คำว่า ภาคีภิบาล จึงหมายถึงรูปแบบการบริหารจัดการที่รัฐมุ่งแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม โดยการสร้างเครือข่ายและผสมผสานความร่วมมือในการบริหารจัดการกิจการสาธารณะ โดยมีเป้าหมายในการสร้างประโยชน์ร่วมกันอย่างรอบด้าน ทั้งในระดับการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานนโยบายในทางปฏิบัติ

ดังนั้น คำว่า ภาคี จึงสะท้อนถึงการเป็นพันธมิตรหรือผู้ร่วมสร้างสรรค์บริการสาธารณะร่วมกับภาครัฐ ในขณะที่คำว่า อภิบาล หมายถึงการปรับเปลี่ยนบทบาทของรัฐจากการถือครองอำนาจอย่างเต็มที่ในฐานะผู้ให้บริการหลัก มาสู่การทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและเชื่อมโยงให้ภาคส่วนต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการจัดการบริการสาธารณะ โดยมีการเปิดพื้นที่ให้ความร่วมมือและการระดมทรัพยากรอย่างเต็มที่ ทำให้บทบาทของรัฐมีความยืดหยุ่น เปิดกว้าง และตระหนักถึงคุณค่าของการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม (สุรียานนท์ พลสมิ, 2566)

อย่างไรก็ดี Emerson และ Nabatchi (2015) ร่วมกันเขียนหนังสือชื่อ Collaborative Governance Regimes ได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับ ภาคีภิบาล หรือ Collaborative Governance โดยนำเสนอกรอบแนวคิดที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อแก้ปัญหาสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ กรอบแนวคิดเน้นให้เกิดความร่วมมือผ่านการสร้างความไว้วางใจ การแบ่งปันทรัพยากร และการประสานความรู้ในทุกระดับ ตั้งแต่การกำหนดนโยบายไปจนถึงการปฏิบัติ การทำงานร่วมกันช่วยให้เกิดการตัดสินใจที่รอบด้านและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทำให้ภาคีภิบาลเป็นมากกว่าการบริหารจัดการ แต่เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายและประโยชน์สาธารณะที่ยั่งยืน

การวิเคราะห์และข้อจำกัดของภาคีภิบาล แม้ภาคีภิบาลจะมีข้อดีในเชิงแนวคิด แต่ยังมีข้อจำกัดที่ควรต้องมีการพิจารณา โดยเฉพาะความแตกต่างของเป้าหมาย ซึ่งภาคีจากภาคส่วนต่าง

ๆ อาจมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน เช่น รัฐอาจมุ่งเน้นการพัฒนาสาธารณะ ในขณะที่ภาคเอกชนเน้นผลกำไร อีกทั้ง การกระจายอำนาจ ในบางกรณีไม่สมดุลอาจนำไปสู่การครอบงำของบางภาคี เช่น ภาครัฐหรือภาคเอกชน นอกจากนี้ ทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียม การทำงานร่วมกันอาจเผชิญกับความไม่เท่าเทียมในทรัพยากรระหว่างภาคี ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของความร่วมมือ รวมถึงการสร้าง ความไว้วางใจ กระบวนการสร้างความไว้วางใจต้องใช้เวลาและความพยายาม ซึ่งอาจเป็นอุปสรรค ในสถานการณ์ที่ต้องการผลลัพธ์เร่งด่วน

สรุปและข้อเสนอแนะ ภาคีภิบาลเป็นแนวทางการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยการมีส่วนร่วมครอบคลุมอย่างน้อย 3 ฝ่ายหลัก ได้แก่ ภาครัฐทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมือ ภาคประชาสังคมมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจ ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากรและสร้างความยั่งยืน นอกจากนี้ อาจรวมถึงฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และสถาบันการศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างครอบคลุมและสอดคล้องกับบริบททางสังคม ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 กลไกการมีส่วนร่วมของภาคีภิบาล

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ภาคีภิบาลประสบความสำเร็จในทางปฏิบัติ ควรให้ความสำคัญผ่านกลไกการเจรจาและการสื่อสารที่โปร่งใส รวมถึงสร้างกลไกการกระจายทรัพยากรที่เป็นธรรมระหว่างภาคี การเสริมสร้างศักยภาพภาคประชาสังคมเพื่อให้มีบทบาทที่เข้มแข็งในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจ อีกทั้ง การวางแผนระยะยาวที่ยืดหยุ่นรองรับการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

แนวคิดการปกครองท้องถิ่น

แนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งการสร้าง ความมั่นคงและความผาสุกแก่ประชาชน โดยให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองอย่างทั่วถึงในระดับชุมชนและท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการปกครองตนเองอย่างแท้จริง สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยที่ให้ความสำคัญกับเสียงของประชาชนในระบบการปกครอง (ชวงค์ ฉายะบุตร, 2539) ทั้งนี้ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญยังได้ให้คำนิยามหรือความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ เช่น ตามนิยามของ อุทัย หิรัญโต (2523) การปกครองท้องถิ่น คือ การที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ จัดการปกครองและดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยที่การบริหารงานของท้องถิ่นจะมีการจัดตั้งองค์กรและเจ้าหน้าที่ ซึ่งประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขึ้นมา อาจจะทั้งหมดหรือบางส่วน ทำให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงาน อย่างไรก็ตาม รัฐบาลยังคงมีบทบาทในการควบคุมเพื่อให้การดำเนินงานของท้องถิ่นเป็นไปอย่างเหมาะสม การปกครองท้องถิ่นจึงยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐเนื่องจากเป็นสิ่งที่รัฐจัดตั้งขึ้น

Daniel Wit (1967) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

กล่าวได้ว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถจัดการและดำเนินงานเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ ผ่านการจัดตั้งองค์กรและเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดการปกครองโดยประชาชนและเพื่อประชาชน อย่างไรก็ตาม การปกครองท้องถิ่นยังอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและนโยบายของประเทศ รวมถึงการกระจายอำนาจที่ทำให้ท้องถิ่นมีอำนาจตัดสินใจในการบริหารจัดการของตน โดยรัฐบาลกลางให้การสนับสนุนเพื่อให้ท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจในการดูแลและพัฒนาพื้นที่ของตนเอง

การปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การปกครองท้องถิ่นทั่วไปและการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ โดยทั้งสองรูปแบบนี้ถูกออกแบบมาเพื่อให้หน่วยงานท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารจัดการภายในพื้นที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยยังอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานรัฐตามที่กำหนดไว้ (วัชรินทร์ อินทพรหม และคณะ, 2558)

1. รูปแบบการปกครองท้องถิ่นทั่วไป ถูกออกแบบให้สอดคล้องกับขนาดพื้นที่และความต้องการของประชาชนในแต่ละภูมิภาค โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลัก ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ดังนี้

1.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) มีโครงสร้างการบริหารที่ประกอบไปด้วย สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำหน้าที่คล้ายสภานิติบัญญัติท้องถิ่น และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารหลักในระดับจังหวัด การทำงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นตัวแทนจากส่วนกลางที่ช่วยสนับสนุนและควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลกลาง

1.2 เทศบาล สามารถแบ่งออกเป็น เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล ซึ่งมีโครงสร้างการบริหารเป็น สภาเทศบาล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และนายกเทศมนตรี เป็นฝ่ายบริหารในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการจัดการในเขตเทศบาล การดำเนินงานของเทศบาลอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลเพื่อให้การทำงานเป็นไปตามกฎหมายและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงสร้างการบริหารที่ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำหน้าที่บริหารในระดับตำบลเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและให้บริการสาธารณะในการดำเนินงานของ อบต. จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายอำเภอที่ทำหน้าที่ช่วยควบคุมและสนับสนุนการทำงานในท้องถิ่น

2. รูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ถูกกำหนดให้มีอำนาจการบริหารที่เป็นอิสระมากขึ้น โดยมีฐานะเป็นทบวงการเมืองและนิติบุคคล มีอำนาจบริหารจัดการตนเองในระดับสูง เพื่อให้เหมาะสมกับขนาดและลักษณะพิเศษของพื้นที่ ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ 2 แห่งในประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ดังนี้

2.1 กรุงเทพมหานคร มีโครงสร้างในการบริหารงานประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารสูงสุดของเมือง โดยมีสภากรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายนิติบัญญัติที่กำกับดูแลนโยบายและกิจการในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีสภาเขตซึ่งมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและให้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ ของเขตการปกครองย่อยในกรุงเทพมหานครเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการในระดับเขต

2.2 เมืองพัทยา มีโครงสร้างการบริหารที่ประกอบด้วย นายกเมืองพัทยา ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารและสภาเมืองพัทยา ซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลนโยบายและจัดการบริหารงานในพื้นที่พัทยา เมืองพัทยากถูกออกแบบให้เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ เนื่องจากเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีลักษณะและความต้องการพิเศษในการบริหาร

จากสภาพการณ์ปัจจุบัน การปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย ซึ่งแบ่งออกเป็นการปกครองท้องถิ่นทั่วไปและการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ถือเป็นโครงสร้างสำคัญในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่นเพื่อให้การบริหารจัดการสอดคล้องกับความต้องการและบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ แม้ว่าจะระบบจะถูกออกแบบเพื่อส่งเสริมความคล่องตัวในการจัดการ แต่ก็ยังมีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนที่ต้องพิจารณา

จุดแข็ง การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นบริหารจัดการได้ตามความต้องการเฉพาะ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.), เทศบาล, และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ช่วยให้การบริหารมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อปัญหาท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกรณีของกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ซึ่งมีความยืดหยุ่นและอิสระในการตัดสินใจ นอกจากนี้ การมีสภาท้องถิ่นที่ทำหน้าที่กำกับดูแลและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ยังช่วยสร้างความโปร่งใสและเชื่อถือได้ในกระบวนการบริหารงานท้องถิ่น

จุดอ่อนและข้อจำกัด แม้ว่าท้องถิ่นจะได้รับอำนาจในการบริหารจัดการ แต่ยังคงมีการพึ่งพากรุงจากส่วนกลางในระดับสูง ซึ่งลดความคล่องตัวในการตัดสินใจ โดยเฉพาะในกรณีของการกำกับดูแลโดยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอ นอกจากนี้ การขาดทรัพยากรและความเหลื่อมล้ำระหว่างท้องถิ่นที่มีงบประมาณและบุคลากรมาก เช่น กรุงเทพมหานคร กับท้องถิ่นขนาดเล็กหรือชนบท ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างในคุณภาพชีวิตของประชาชน อีกทั้ง การขาดการบูรณาการและความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นยังเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน การทำงานในแต่ละพื้นที่มักไม่เชื่อมโยงกัน ทำให้ประสิทธิภาพในการพัฒนาทั่วทั้งภูมิภาคลดลง นอกจากนี้ การเมืองท้องถิ่นบางพื้นที่ยังถูกแทรกแซงจากผลประโยชน์ส่วนตัวหรือการเมืองระดับชาติ ซึ่งลดทอนความโปร่งใสในการบริหาร

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการปกครองท้องถิ่น 1) เพิ่มความอิสระในการตัดสินใจลดการกำกับดูแลจากส่วนกลาง เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถตัดสินใจและดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสมกับความต้องการของพื้นที่ 2) กระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรม จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น 3) ส่งเสริมการบูรณาการและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานท้องถิ่น ด้วยการสร้างกลไกหรือแพลตฟอร์มร่วมกันเพื่อการพัฒนาแบบบูรณาการ 4) พัฒนาศักยภาพผู้นำท้องถิ่นโดยการจัดอบรมและเพิ่มทักษะเพื่อให้ผู้นำท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยมีโครงสร้างที่รองรับความหลากหลายของพื้นที่และมีจุดแข็งที่สำคัญในการใกล้ชิดประชาชน อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดในเรื่องการพึ่งพาส่วนกลาง ความเหลื่อมล้ำในศักยภาพ และการขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานยังคงเป็นปัญหาสำคัญ การปรับปรุงในด้านการเพิ่มอิสระในการตัดสินใจ การกระจายทรัพยากรอย่างเท่าเทียม และการส่งเสริมความร่วมมือ จะช่วยให้การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง และสร้างความยั่งยืนในระยะยาว

แนวทางการพัฒนาเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านภาคีภิบาล การบริหารจัดการเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจุบันหลายจังหวัดในประเทศไทยได้เริ่มนำแนวคิดเมืองอัจฉริยะ (Smart City) มาใช้ โดยเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความยั่งยืนให้กับเมือง ตัวอย่างเช่น จังหวัดภูเก็ตที่เน้นการเพิ่มความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวผ่านการใช้เทคโนโลยี เช่น ระบบกล้องวงจรปิดอัจฉริยะและการจัดการจราจรแบบเรียลไทม์ จังหวัดเชียงใหม่ที่

พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะอัจฉริยะและโครงการ Smart Health เพื่อการจัดการด้านสุขภาพ พร้อมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการใช้พลังงานสะอาด และจังหวัดขอนแก่นที่เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่งมวลชนอัจฉริยะ การวางแผนเมืองแบบ Smart Mobility และระบบบริการสาธารณสุขอัจฉริยะ เป็นต้น

แม้การบริหารจัดการเมืองอัจฉริยะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีเป้าหมายที่ดีและมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่ในทางปฏิบัติกลับพบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น ข้อจำกัดด้านกฎระเบียบและกฎหมาย การจัดสรรงบประมาณที่ไม่เพียงพอ และการขาดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ เป็นต้น ทำให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพัฒนาเมืองอัจฉริยะได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ การบริหารจัดการจำเป็นต้องมีแนวทางที่ครอบคลุมและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ดังนี้

1) การวางแผนและการมีวิสัยทัศน์ของผู้นำ การบริหารจัดการเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ต้องดำเนินการในหลายขั้นตอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ผู้นำท้องถิ่นต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาเมืองให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน พร้อมส่งเสริมนวัตกรรมและการลงทุน โดยเน้นการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง การสนับสนุนจากทุกฝ่ายช่วยเสริมสร้างโอกาสในการลงทุนและการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2) การประเมินความพร้อมของเมือง การพัฒนาเมืองอัจฉริยะต้องเริ่มจากการประเมินความพร้อมด้านต่าง ๆ ของเมือง เช่น ความพร้อมของประชาชนในเรื่องการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการชีวิตประจำวัน รวมถึงความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและระบบสื่อสาร และความสามารถของบุคลากรในการจัดการและพัฒนาเมือง การประเมินทำให้มั่นใจได้ว่าการพัฒนาเมืองเป็นไปอย่างเหมาะสม

3) การสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นได้จริง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินการพัฒนาเมือง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความโปร่งใส รวมถึงการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการสนับสนุนการลงทุนเพื่อกระตุ้นการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ช่วยลดภาระงบประมาณของรัฐและส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม

4) การสร้างการรับรู้ความเข้าใจ ในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะการสร้างการรับรู้และการรับรู้ในหมู่ประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสื่อสารให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจแนวคิดเมืองอัจฉริยะและเห็นประโยชน์ของการพัฒนาเมือง การเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น การประชุม การจัดนิทรรศการ หรือสื่อสังคมออนไลน์ เป็นวิธีการที่ช่วยสร้างความเข้าใจและกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) การพัฒนาเมืองอัจฉริยะสู่ความยั่งยืน ซึ่งหมายถึงการสร้างความสำเร็จที่สมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นโยบายการพัฒนาเมืองควรคำนึงถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและเหมาะสมต่อประชาชน เช่น ความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น การเพิ่มพื้นที่สีเขียว ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการวางแผนการใช้ทรัพยากรของเมืองให้มีประสิทธิภาพสูงสุด การศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมช่วยให้เมืองสามารถเติบโตได้อย่างสมดุลและยั่งยืนในอนาคต

บทบาทการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของภาคีภิบาล

ภาคีภิบาลมีบทบาทสำคัญในกระบวนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ โดยเป็นผู้กำหนดนโยบาย และทิศทางการพัฒนาที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ให้เมืองอัจฉริยะสามารถเติบโตได้อย่างสมดุล ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ภาคีภิบาลยังเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างเมืองที่ยั่งยืน โดยทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาอย่างโปร่งใสร่วมกัน และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะให้ตอบสนองความต้องการของสังคม ซึ่งในกระบวนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ แต่ละหน่วยงานมีความสำคัญและแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม ดังนี้

ภาครัฐ เป็นผู้วางแผนและกำหนดนโยบายที่ครอบคลุมในทุกด้าน พร้อมจัดสรรงบประมาณและสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง พลังงานสะอาด และระบบขนส่งอัจฉริยะ อีกทั้ง ยังรับผิดชอบกำหนดกฎระเบียบและมาตรฐาน เพื่อให้เทคโนโลยีที่ใช้มีความปลอดภัยและโปร่งใส

ภาคเอกชน มีบทบาทในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยให้เมืองดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น แอปพลิเคชันบริการสาธารณะ เซ็นเซอร์อัจฉริยะ และระบบการจัดการข้อมูล นอกจากนี้ ยังเป็นผู้ลงทุนและร่วมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล รวมถึงฝึกอบรมทักษะดิจิทัลให้กับประชาชน เพื่อให้พวกเขาพร้อมสู่สังคมอัจฉริยะ

ภาคประชาสังคมและชุมชน มีบทบาทในการสะท้อนความคิดเห็นและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ผ่านการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการประเมินผลโครงการ อีกทั้ง ยังทำหน้าที่สนับสนุนความร่วมมือในชุมชนเพื่อใช้เทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่เข้ามาสนับสนุนในกระบวนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ได้แก่

สถาบันการศึกษาและวิจัย มีบทบาทในการทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่นำไปใช้ได้จริง เช่น ปัญญาประดิษฐ์ การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ และพลังงานทางเลือก เป็นศูนย์กลางการพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ให้กับนักศึกษาและประชาชน รวมถึงประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้แน่ใจว่าเมืองอัจฉริยะมีการพัฒนาที่เป็นไปในทิศทางที่ยั่งยืน

องค์กรระดับนานาชาติและผู้ให้ทุน สนับสนุนทั้งด้านเงินทุนและทรัพยากรในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พร้อมให้คำปรึกษาทางนโยบายและข้อเสนอแนะตามมาตรฐานสากล องค์กรเหล่านี้ช่วยสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศและแลกเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

ธนาคารและสถาบันการเงิน สนับสนุนทางการเงินผ่านสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำและการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล อีกทั้ง ยังพัฒนาโซลูชันการเงินดิจิทัล เช่น การชำระเงินผ่านมือถือ เพื่อให้บริการทางการเงินเข้าถึงได้ทุกคน

บริษัทเทคโนโลยีและนวัตกรรมขนาดเล็ก มีบทบาทในการพัฒนาโซลูชันเฉพาะด้าน เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลการจราจร และการดูแลสุขภาพชุมชน รวมถึงเทคโนโลยีที่อำนวยความสะดวกในการสื่อสารที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเมืองอัจฉริยะ ด้วยการนำนวัตกรรมมาปรับใช้ตามความต้องการที่เฉพาะเจาะจงของแต่ละเมือง

สื่อมวลชนและสื่อดิจิทัล ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับประโยชน์ของเมืองอัจฉริยะ ช่วยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น และติดตามการพัฒนาที่โปร่งใส ซึ่งสนับสนุนให้การพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

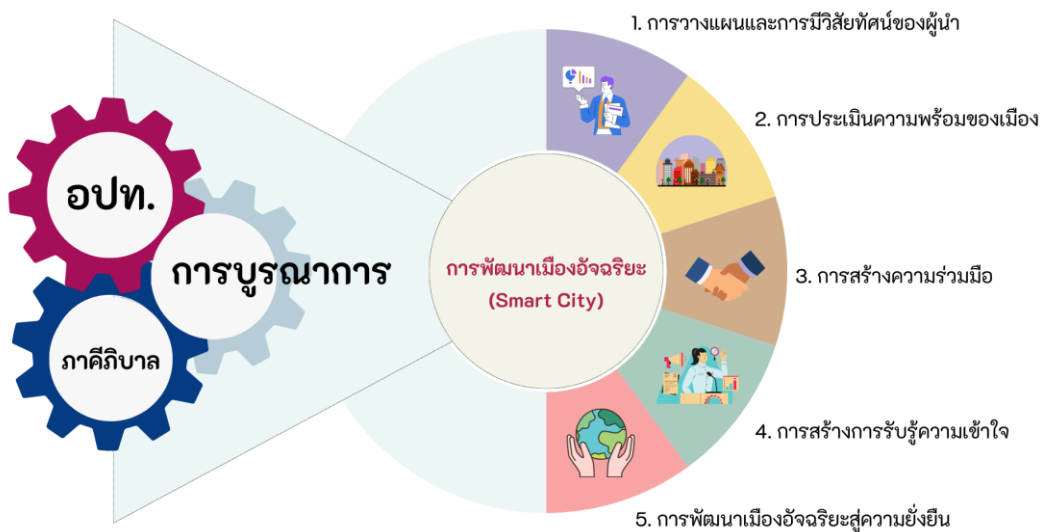
สรุป

การพัฒนาเมืองอัจฉริยะภายใต้การนำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องอาศัยแนวทางการทำงานแบบภาคีภิบาล ซึ่งเน้นการบูรณาการภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคมให้มีบทบาทร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ภาคีภิบาลนั้นทำให้เกิดความรับผิดชอบร่วมในทุกภาคส่วน ตั้งแต่การออกนโยบายไปจนถึงการดำเนินการจริง อันช่วยให้โครงการต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ในบริบทของเมืองอัจฉริยะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีวิสัยทัศน์และวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี การใช้ภาคีภิบาลช่วยให้เกิดการรวมพลังจากหลากหลายฝ่ายซึ่งส่งเสริมให้การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี และพัฒนาทรัพยากรบุคคลในพื้นที่มีความยั่งยืน อีกทั้ง ยังช่วยให้การดำเนินงานมีความโปร่งใส เพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างความไว้วางใจจากประชาชน นอกจากนี้ การสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมที่ผ่านภาคีภิบาลช่วยให้ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเมือง การจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะเสริมสร้างความเป็นเจ้าของ สามารถช่วยให้โครงการต่าง ๆ ตรงตามความต้องการของผู้คน และเสริมสร้างความผูกพันระหว่างประชาชนและผู้บริหารท้องถิ่น อีกทั้ง การพัฒนาเมืองอัจฉริยะผ่านภาคีภิบาลก่อให้เกิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เช่น การเพิ่มพื้นที่สีเขียว การจัดการพลังงานและน้ำที่สะอาดมีประสิทธิภาพ เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน การประสานความร่วมมือระหว่างภาคีภายใต้หลักการภิบาลจะสร้างโครงสร้างเมืองที่รองรับความต้องการในอนาคต รวมถึงเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ฉะนั้น การใช้แนวทางภาคีภิบาลในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความ

ต้องการของประชาชน พร้อมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืนและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนในระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาเมืองอัจฉริยะเป็นแนวคิดสำคัญที่มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง ช่วยสร้างความยั่งยืนในระยะยาว โดยเฉพาะในบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องเผชิญความท้าทายในด้านงบประมาณ ทรัพยากร และความเชี่ยวชาญ เพื่อบริหารจัดการท้องถิ่นอย่างเหมาะสม ฉะนั้นแล้ว การพัฒนาเมืองอัจฉริยะจำเป็นต้องอาศัยกลไกภาคีภิบาล เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถลดอุปสรรค เพิ่มประสิทธิภาพและวางรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยแนวทางการนำกลไกภาคีภิบาลมาใช้ในการบวรการพัฒนาเมืองอัจฉริยะปรากฏชัดจากองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปปรับใช้เพื่อสร้างอนาคตที่ดีขึ้นสำหรับท้องถิ่นดังนี้

ภาพ 2 กลไกการพัฒนาเมืองอัจฉริยะผ่านภาคีภิบาล

จากองค์ความรู้ใหม่ อธิบายถึงการพัฒนาเมืองอัจฉริยะเป็นกระบวนการที่ต้องใช้กลไกและเครื่องมือที่มีความซับซ้อนนำไปสู่การพัฒนาเมืองให้เติบโตอย่างยั่งยืน สามารถตอบสนองความต้องการและช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้คน โดยเฉพาะในบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้นำแนวคิดเมืองอัจฉริยะมาใช้ในการจัดการท้องถิ่น ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างความสะดวกสบายในการใช้ชีวิต อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนการพัฒนา

เมืองอัจฉริยะไม่ใช่เรื่องง่ายเพราะว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ เช่น งบประมาณ งบประมาณ และกลยุทธ์การพัฒนาที่ต้องอาศัยความชำนาญในเฉพาะด้าน ดังนั้น การบูรณาการความร่วมมือจากหลายภาคส่วนจึงเป็นสิ่งจำเป็น ฉะนั้นในที่นี้ ภาศิภิบาลจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนให้การพัฒนาเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสบความสำเร็จ ภาศิภิบาลช่วยสร้างความเข้าใจในกระบวนการตัดสินใจที่มีพื้นฐานจากการวิเคราะห์ข้อมูล ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม และยังมีส่วนช่วยในด้านการสนับสนุนด้านเงินทุนและทรัพยากร ด้วยความร่วมมือเชิงบูรณาการร่วมกันจากภาศิภิบาลทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถลดอุปสรรคและขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะผ่านความร่วมมือจากภาศิภิบาลยังต้องอาศัยการวางแผนอย่างรอบคอบและวิสัยทัศน์จากผู้นำที่เข้าใจถึงความซับซ้อนและความต้องการเฉพาะของท้องถิ่น รวมถึงการประเมินความพร้อมของเมืองในด้านทรัพยากร เทคโนโลยี และงบประมาณที่มีความสำคัญเช่นกัน ผู้นำท้องถิ่นควรส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และประชาสังคม เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและเข้าใจถึงเป้าหมายร่วมกัน การสร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเมืองอัจฉริยะจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญ โดยการให้ข้อมูลและการอบรมจะช่วยให้ประชาชนเข้าใจถึงประโยชน์และผลกระทบของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ และทำให้เกิดความตระหนัก ความไว้วางใจในการพัฒนาซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มใจ ดังนั้น การพัฒนาเมืองอัจฉริยะที่แท้จริงจึงเป็นการบูรณาการความร่วมมือจากหลายภาคส่วน แนวคิดเมืองอัจฉริยะที่นำมาประยุกต์ใช้ในท้องถิ่นไม่เพียงแต่จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเท่านั้น แต่ยังเป็นการวางรากฐานสู่การเติบโตที่ยั่งยืนในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัทพิชนเนต พรินติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.
- วัชรินทร์ อินทพรหม และคณะ. (2558). รูปแบบและโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบกับเวียดนาม. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร*, 10(1), 118-205.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2561). *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาเมืองอัจฉริยะ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล.
- สุรียานนท์ พลสมิ. (2566). ภาศิภิบาล: แนวคิดพื้นฐานและแนวทางการศึกษาวิจัยในอนาคต. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 40(2), 196-218.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- Caragliu, A., Del Bo, C., & Nijkamp, P. (2009). *Smart cities in Europe*. Serie Research Memoranda, 0048. VU University Amsterdam, Faculty of Economics, Business Administration and Econometrics.

- Daniel, Wit. (1967). *A Comparative Survey of Local Govt. and Administration*. Bangkok: Kurusapha Press.
- Emerson, K., & Nabatchi, T. (2015). *Collaborative Governance Regimes*. Washington, DC: Georgetown University Press.
- Myeong, S., Jung, Y., & Lee, E. (2018). A study on determinant factors in smart city development: An analytic hierarchy process analysis. *Sustainability*, 10(7), 2606.